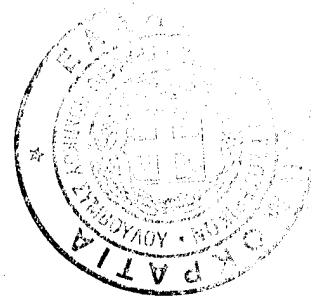

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 199/2017
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε' Τμήματος
Συνεδρίαση της 25^{ης} Σεπτεμβρίου 2017

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Μεταξία Ανδροβιτσάνεα, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος και Γεώργιος Γρυλωνάκης, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγητής : Δημήτριος Ι. Μακαρονίδης, Νομικός Σύμβουλος.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. Φ.145816/32305/15/20.6.2017 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών, Γενική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Εκλογών, Διεύθυνση Ιθαγένειας, Τμήμα Πολιτογράφησης Αλλογενών Αλλοδαπών.

Ερώτημα : Εάν, με βάση τις διατάξεις των άρθρων 5, 5Α, 6, 7, 8 και 9 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ν. 3284/2004, όπως ήδη ισχύει), είναι νόμιμη η υποβολή αιτήσεων και δηλώσεων πολιτογράφησης, καθώς και η εν γένει συνέχιση και περάτωση της διαδικασίας, από πρόσωπα που στερούνται δικαιοπρακτικής ικανότητας και τελούν υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση ή παρουσιάζουν διαπιστωμένη ψυχική ή διανοητική διαταραχή, ή από νομίμως ορισθέντα δικαστικό συμπαραστάτη των προσώπων αυτών.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας, όπως εκτιμάται, αναφέρεται στις διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ν. 3284/2002), ιδίως δε στα άρθρα 5 και 5Α αυτού. Περαιτέρω, αναφέρεται ότι ο προβληματισμός της υπηρεσίας, όπως διατυπώνεται στο ερώτημα, προέκυψε α) από την, αποδεκτή από τον Υπουργό, με αριθμό 434/2009 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., που εκδόθηκε προ των μεταβολών που επήλθαν στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας με τον ν. 3838/2010, β) από το ότι, κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει αυξηθεί ο αριθμός των αιτήσεων για πολιτογράφηση προσώπων της κατηγορίας αυτής, γ) από το ότι, ήδη, από την ισχύ του ν. 3838/2010, το άρθρο 5 του ανωτέρω Κώδικα τροποποιήθηκε και προστέθηκε το άρθρο 5Α, το οποίο καθορίζει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της πολιτογραφήσεως και δ) από το ότι, όπως εκτιμάται, υφίσταται πλήρης αδυναμία υποβολής των σχετικών αιτήσεων και δηλώσεων, καθώς και συμμετοχής στην συνέντευξη, εκ μέρους των ανωτέρω προσώπων, προς διαπίστωση της συνδρομής των νομίμων ουσιαστικών θετικών προϋποθέσεων.

2. Εξ άλλου, κατόπιν του με αριθ. πρωτ. 223-ΔΒ1218/24.8.2017 εγγράφου του Γραφείου Νομικού Συμβούλου Υπουργείου Εσωτερικών, η ερωτώσα υπηρεσία, με το με αριθ. πρωτ. Φ.145816/26556/17/15.9.2017 έγγραφό της, συμπλήρωσε το ιστορικό του ερωτήματος, παραθέτοντας συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά με την ακολουθούμενη διοικητική πρακτική, κατόπιν της ανωτέρω γνωμοδοτήσεως του Ν.Σ.Κ. και της μεταγενέστερης αυτής, νομοθετικής μεταβολής.

Νομοθετικό πλαίσιο

3. Στο άρθρα 1 και 4 του **Συντάγματος**, ορίζονται τα εξής:

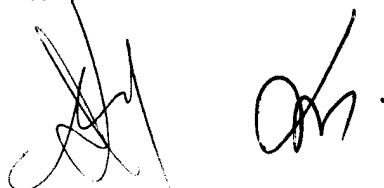
Άρθρο 1

« *Μορφή του πολιτεύματος*

1...2. *Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία.*

3. *Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον Λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του Έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα.»*

Άρθρο 4

«Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα

«1...2...3. Έλληνες είναι όσοι έχουν τα προσόντα που ορίζει ο νόμος. Επιτρέπεται να αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια μόνο σε περίπτωση που κάποιος απέκτησε εκούσια άλλη ιθαγένεια ή που ανέλαβε σε ξένη χώρα υπηρεσία αντίθετη προς τα εθνικά συμφέροντα, με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπει ειδικότερα ο νόμος. 4...».

4. Στα άρθρα 5, 5Α, 6, 7, 8 και 9 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3284/2004 (ΦΕΚ Α'217), όπως ισχύουν σήμερα, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 5

«Τυπικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης

1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης με πολιτογράφηση πρέπει:

- α. Να είναι ενήλικος κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσης πολιτογράφησης.
- β. Να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για αδίκημα που τέλεσε εκ δόλου, κατά την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή τουλάχιστον έξι μηνών και ανεξαρτήτως χρόνου έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της Χώρας....
- γ. Να μην τελεί υπό απέλαση ή άλλη εκκρεμότητα του καθεστώτος νόμιμης παραμονής του στη Χώρα.
- δ. Να διαμένει στην Ελλάδα νόμιμα για επτά συνεχή έτη πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης....
- ε. Να κατέχει έναν από τους παρακάτω τίτλους νόμιμης διαμονής:

αα)...αβ)...αζ)...

2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να τροποποιούνται, αντικαθίστανται ή καταργούνται τίτλοι οριστικής διαμονής που αναφέρονται στο υπό στοιχείο ε της προηγούμενης παραγράφου και να προστίθενται νέοι τίτλοι νόμιμης διαμονής.».

Άρθρο 5Α

« Ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης

1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης με πολιτογράφηση πρέπει, πέραν των προϋποθέσεων του προηγούμενου άρθρου:

α. Να γνωρίζει επαρκώς την Ελληνική γλώσσα, ώστε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη.

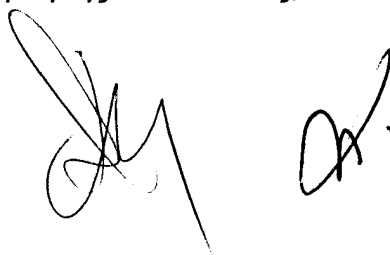
β. Να έχει ενταχθεί ομαλά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας. Για τη διακρίβωση της ομαλής ένταξης του αιτούντος στην Ελληνική κοινωνία συνεκτιμώνται ιδίως τα εξής στοιχεία: η εξοικείωση με την Ελληνική ιστορία και τον Ελληνικό πολιτισμό, η επαγγελματική και εν γένει οικονομική δραστηριότητα του, τυχόν δημόσιες ή κοινωφελείς δραστηριότητες του, ενδεχόμενη φοίτηση του σε ελληνικούς εκπαιδευτικούς φορείς, η συμμετοχή του σε κοινωνικές οργανώσεις ή συλλογικούς φορείς μέλη των οποίων είναι Έλληνες πολίτες, τυχόν συγγενικός του δεσμός και εξ αγχιστείας με Έλληνα πολίτη, η εκ μέρους του σταθερή εκπλήρωση των φορολογικών του υποχρεώσεων, καθώς και των υποχρεώσεων του προς οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, η κατά κυριότητα κτήση ακινήτου για κατοικία και η εν γένει περιουσιακή του κατάσταση.

γ. Να έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά και ουσιαστικά στην πολιτική ζωή της Χώρας, σεβόμενος τις θεμελιώδεις αρχές οι οποίες τη διέπουν. Για τη δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή συνεκτιμώνται ιδίως τα εξής στοιχεία: η επαρκής εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος της Ελληνικής Δημοκρατίας και την πολιτική ζωή της Χώρας και η βασική γνώση της Ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης. Ειδική βαρύτητα στην εκτίμηση περί υιοθέτησης της Ελληνικής πολιτικής ταυτότητας έχουν η συμμετοχή σε συλλογικούς φορείς, πολιτικές ενώσεις ή σωματεία όπου συμμετέχουν και Έλληνες πολίτες, καθώς και η προηγούμενη συμμετοχή στις εκλογές της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

2. Για τη συνδρομή των προϋποθέσεων που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο γνωμοδοτεί η Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία συνιστάται με το άρθρο 12.

3. Για τη διακρίβωση της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1 η κρίση της αρμόδιας Επιτροπής Πολιτογράφησης στηρίζεται και σε ειδική δοκιμασία (τεστ) που η Επιτροπή μπορεί να διεξάγει. Οι προδιαγραφές της ειδικής δοκιμασίας και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την οργάνωση και το περιεχόμενο της ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.».

Άρθρο 6

«Δικαιολογητικά πολιτογράφησης

1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας, υποβάλλει δήλωση στο δήμο της μόνιμης διαμονής του και αίτηση πολιτογράφησης στις υπηρεσίες της Περιφέρειας στην οποία υπάγεται ο δήμος. Από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης πολιτογράφησης εξαιρούνται οι ομογενείς αλλοδαποί.
2. Η δήλωση πολιτογράφησης γίνεται ενώπιον του δημάρχου με την παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων. Η δήλωση καταχωρείται σε ειδικό πρωτόκολλο και αντίγραφο της χορηγείται στον δηλώσαντα μαζί με έντυπο αίτησης όπου αναγράφονται όλες οι προϋποθέσεις κτήσης Ελληνικής Ιθαγένειας με πολιτογράφηση.
3. Η αίτηση πολιτογράφησης απευθύνεται προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και συνοδεύεται από:
α...β)...ζ)...».

Άρθρο 7

«Διαδικασία πολιτογράφησης

1. Η αρμόδια για θέματα ιθαγένειας υπηρεσία της Περιφέρειας ελέγχει την πληρότητα του φακέλου και τη συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5. Αν αυτές δεν συντρέχουν, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας απορρίπτει την αίτηση.
2. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 του παρόντος, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας αναζητεί αυτεπαγγέλτως πιστοποιητικό ποινικού μητρώου για δικαστική χρήση και πιστοποιητικό μη απέλασης και απευθύνει, μέσω της αστυνομικής αρχής του τόπου διαμονής του αιτούντος, ερώτημα προς τις αρμόδιες υπηρεσίες ασφαλείας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, αν συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντος λόγοι δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας για την απόρριψη του αιτήματος.....
3. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, η αίτηση πολιτογράφησης διαβιβάζεται προς την Επιτροπή Πολιτογράφησης και εξετάζεται χωρίς τη γνώμη αυτή. Παραλλήλως, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη, σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης. Με την ίδια πρόσκληση ο αλλοδαπός καλείται να προσκομίσει στην Επιτροπή Πολιτογράφησης στοιχεία που πιστοποιούν ότι γνωρίζει την Ελληνική γλώσσα, καθώς και όσα άλλα στοιχεία κρίνει ο ίδιος

χρήσιμα για να τεκμηριώσουν ότι συντρέχουν στο πρόσωπο του οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της πολιτογράφησης.

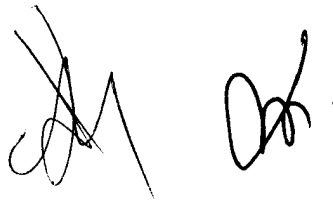
4. Η κλήση του αλλοδαπού αιτούντος σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του δικαιολογείται μόνο για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης, η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό.

5. Η Επιτροπή μπορεί να διεξάγει ειδική δοκιμασία (τεστ), σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους της κοινής υπουργικής απόφασης που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5Α.

6. Η Επιτροπή Πολιτογράφησης συντάσσει αναλυτικό πρακτικό στο οποίο αναφέρονται τα ερωτήματα που υπέβαλε και οι σχετικές απαντήσεις των προσώπων που παρουσιάσθηκαν ενώπιον της για συνέντευξη. Στη συνέχεια, εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης, συνοδευόμενη από το πρακτικό και τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης, διαβιβάζεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και κοινοποιείται στον αιτούντα, ο οποίος έχει το δικαίωμα να διατυπώσει εγγράφως αντιρρήσεις σχετικά με το περιεχόμενο της ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε ημερών. Δεν κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο αναλυτικές κρίσεις και πραγματικά περιστατικά και στοιχεία που αφορούν ζητήματα δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας που τυχόν περιέχονται στο σώμα της εισήγησης.

7. Σε περίπτωση αμφιβολιών του ως προς την ορθότητα της περιεχόμενης στην εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης αξιολόγησης, ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης μπορεί να παραπέμπει την υπόθεση για διατύπωση γνώμης στο Συμβούλιο Ιθαγένειας που προβλέπεται στο άρθρο 28.

8. Οι ομογενείς αλλοδαποί που είναι κάτοχοι τίτλου διαμονής ομογενούς δεν καλούνται σε συνέντευξη ενώπιον της οικείας Επιτροπής Πολιτογράφησης, ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης αποφασίζει χωρίς προηγούμενη γνώμη αυτής, πλην των περιπτώσεων εκείνων για τις οποίες αυτός παραπέμπει το σχετικό φάκελο στην Επιτροπή για τη διενέργεια συνέντευξης και τη διατύπωση γνώμης. Την υπόθεση παραπέμπει ο Υπουργός ιδίως όταν ανακύπτουν αμφιβολίες αν το πρόσωπο που επιδιώκει να

πολιτογραφηθεί υπό την ιδιότητα του ομογενούς πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης.»

Άρθρο 8

«Απόφαση πολιτογράφησης - Αιτιολόγηση

1. Η πολιτογράφηση γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
2. Η απόφαση επί αίτησης πολιτογράφησης αιτιολογείται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.
3. Υποβολή νέας αίτησης για πολιτογράφηση επιτρέπεται μετά την παρέλευση έτους από την απόρριψη της προηγούμενης.»

Άρθρο 9

«Ορκωμοσία.

1. Η Ελληνική Ιθαγένεια αποκτάται με την ορκωμοσία του αλλοδαπού, που πρέπει να γίνει μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση της απόφασης πολιτογράφησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση πολιτογράφησης ανακαλείται, αν ο όρκος δεν δοθεί μέσα στην ετήσια προθεσμία.
- 2....3. Ο όρκος δίδεται ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.... Για την ορκωμοσία συντάσσεται σχετικό πρακτικό.»
4. Τον όρκο του παρόντος άρθρου δίδει και όποιος αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια με δήλωση μετά την ενηλικίωση του κατά το άρθρο 1Α του παρόντος Κώδικα, μέσα σε ένα έτος από τη δήλωση αυτή.»

5. Στα άρθρα 127, 128, 130, 211, 1603, 1666, 1676, 1678, 1682 και 1684 του Αστικού Κώδικα, όπως ισχύουν σήμερα, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 127

«Ενήλικος

Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του (ενήλικος) είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία.»

Άρθρο 128

«Ανίκανοι για δικαιοπραξία.

Ανίκανοι για δικαιοπραξία είναι: 1. όποιοι δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έτος
2. όποιοι βρίσκονται σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.»

Άρθρο 130

«Δήλωση βούλησης από ανίκανο

Η δήλωση βούλησης από ανίκανο για δικαιοπραξία είναι άκυρη.».

Άρθρο 211

«Άμεση αντιπροσώπευση

Δήλωση βούλησης από κάποιον (αντιπρόσωπο) στο όνομα άλλου (αντιπροσωπευομένου) μέσα στα όρια της εξουσίας αντιπροσώπευσης ενεργεί αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευομένου. Το αποτέλεσμα αυτό επέρχεται είτε η δήλωση γίνει ρητά στο όνομά του αντιπροσωπευομένου είτε συνάγεται από τις περιστάσεις ότι έγινε στο όνομά του. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και όταν η δήλωση της βούλησης απευθύνεται προς τον αντιπρόσωπο.».

Άρθρο 1603

«Αρμοδιότητες του επιτρόπου εν γένει.

Στον επίτροπο ανήκουν, υπό τους όρους των διατάξεων που ακολουθούν, το καθήκον και το δικαίωμα να επιμελείται του προσώπου του ανηλίκου, να διοικεί την περιουσία του και να τον εκπροσωπεί σε κάθε δικαιοπραξία ή δίκη που αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του.».

Άρθρο 1666

«Ποιοι υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση.

Σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται ο ενήλικος: 1. όταν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή εν μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του, 2. όταν, λόγω ασωτίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, εκθέτει στον κίνδυνο της στέρησης τον εαυτό του, το σύζυγό του, τους κατιόντες του ή τους ανιόντες του...».

Άρθρο 1676

«Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση.

Ανάλογα με την περίπτωση, το δικαστήριο που υποβάλλει ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση, είτε: 1. τον κηρύσσει ανίκανο για όλες ή για ορισμένες δικαιοπραξίες, γιατί κρίνει ότι αδυνατεί να ενεργεί γι'αυτές αυτοπροσώπως (στερητική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε 2. ορίζει ότι για την ισχύ όλων ή ορισμένων δικαιοπραξιών του απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαράσταση (επικουρική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε 3. αποφασίζει συνδυασμό των δύο προηγούμενων

ρυθμίσεων. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την αίτηση, οφείλει όμως να επιβάλλει στον συμπαραστατούμενο τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο δεν μπορεί να επιβάλει, με την αρχική ή την τροποποιητική απόφασή του, περιορισμούς περισσότερους από όσους ζητούνται.».

Άρθρο 1678

«Η υποβολή του συμπαραστατούμενου σε καθεστώς πλήρους στέρησης της δικαιοπρακτικής του ικανότητας πρέπει να ορίζεται στην απόφαση ρητά. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στη δικαστική απόφαση, ο συμπαραστατούμενος δεν μπορεί να επιχειρεί, αν η δικαστική συμπαράσταση είναι στερητική, αυτοπροσώπως και, αν είναι επικουρική, χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, όσες πράξεις δεν μπορεί να επιχειρεί ο επίτροπος του ανηλίκου χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ούτε να διεξάγει τις συναφείς με αυτές δίκες. Επίσης δεν μπορεί, εφόσον δεν του έχει επιτραπεί ρητά, να επιχειρεί μόνος χαριστικές δικαιοπραξίες, να εισπράττει και να παρέχει εξόφληση. Η διάταξη του άρθρου 1527 έχει ανάλογη εφαρμογή.».

Άρθρο 1682.

«Λειτουργία της δικαστικής συμπαράστασης.

Σε κάθε περίπτωση στερητικής δικαστικής συμπαράστασης έχουν, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία ανηλίκων. Τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπαράστασης ασκεί συμβούλιο από τρία έως πέντε μέλη, τα οποία διορίζονται με την ίδια απόφαση που διορίζει τον δικαστικό συμπαραστάτη από συγγενείς ή φίλους του συμπαραστατούμενου (εποπτικό συμβούλιο)...».

Άρθρο 1684

«Στοιχεία που συνεκτιμώνται.

Όλες οι πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστηρίου πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου. Πριν από κάθε ενέργεια ή απόφαση, πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική επικοινωνία με τον συμπαραστατούμενο και να συνεκτιμάται η γνώμη του.».

6. Στα άρθρα 10 και 17 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2690/1999 (ΦΕΚ Α'45), όπως ήδη ισχύουν, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 10.

«Προθεσμίες προς ενέργεια

1. Οι προθεσμίες για την υποβολή αίτησης, αναφοράς, δήλωσης ή άλλου εγγράφου του ενδιαφερομένου, καθώς και για οποιαδήποτε άλλη ενέργειά του είναι αποκλειστικές, εκτός αν χαρακτηρίζονται ενδεικτικές από τις διατάξεις που τις προβλέπουν. 2...3...4...5...

6. Υπέρβαση των προθεσμιών συγχωρείται σε περίπτωση ανώτερης βίας, καθώς και όταν ο ενδιαφερόμενος επικαλείται τη συνδρομή γεγονότων γνωστών στην υπηρεσία. 7...».

Άρθρο 17

«Αιτιολογία

1. Η ατομική διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει αιτιολογία, η οποία να περιλαμβάνει τη διαπίστωση της συνδρομής των κατά νόμο προϋποθέσεων για την έκδοσή της.

2. Η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική, επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εκτός αν προβλέπεται ρητώς στο νόμο ότι πρέπει να περιέχεται στο σώμα της πράξης. 3...».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων.

Κατά την ομόφωνη γνώμη των μελών του Ε' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, συνάγονται τα ακόλουθα:

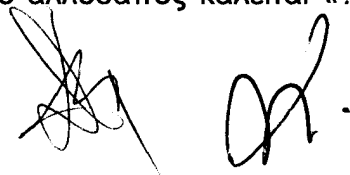
7. Σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 2,3 άρθρου 1 και 3 άρθρου 4 του Συντάγματος, ο λαός αποτελεί το συστατικό στοιχείο του κράτους και ανώτατο όργανο αυτού, είναι ο φορέας της κυριαρχίας, συντίθεται δε από όλους τους Έλληνες πολίτες και μόνον, δηλαδή αυτούς που έχουν την ελληνική ιθαγένεια. Εξ άλλου, σύμφωνα με τις διαχρονικώς αναπτυχθείσες θεωρίες περί κράτους και τον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ν. 3284/2004, εφεξής Κ.Ε.Ι., ιδίως τα άρθρα 1 έως 9, όπως ισχύουν σήμερα), ιθαγένεια είναι η δημοσίου δικαίου έννομη σχέση ατόμου προς πολιτεία, στον λαό της οποίας ανήκει, πολιτογράφηση δε αλλοδαπού, είναι η διοικητική πράξη με την οποία αλλοδαπός συνδέεται, κατόπιν

ελεύθερης εκφράσεως της βουλήσεώς του, μονίμως και, κατά κανόνα, αμετακλήτως, με την πολιτεία. Εξ άλλου, η πολιτογράφηση αποτελεί κυριαρχικό δικαίωμα της πολιτείας, η οποία το ασκεί ελεύθερα, θέτοντας τις εκάστοτε, κατά την κρίση της και προς το συμφέρον της, θετικές και αρνητικές προϋποθέσεις, λαμβάνει δε χώρα κατόπιν σύνθετης διοικητικής διαδικασίας, κατά την οποία, εν όψει και του ότι η νομική έννοια και η ιδιότητα του πολίτη συνδέεται με πλείστες όσες σοβαρότατες συνέπειες, αναγόμενες στην συγκρότηση του ανωτάτου οργάνου του κράτους και στην δημόσια τάξη, αλλά και σε υποχρεώσεις και δικαιώματα του ίδιου του πολίτη (ενδεικτικώς, δικαιώματα εκλέγειν, εκλέγεσθαι, διπλωματικής προστασίας, υποχρέωση στρατεύσεως, εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων, καθήκοντος εθνικής αλληλεγγύης κλπ., πέραν των συνεπειών στον χώρο του αστικού δικαίου), πρέπει να διαπιστώνεται, με θετική εξατομικευμένη κάθε φορά διοικητική κρίση, η ύπαρξη γνησίου (πραγματικού-ουσιαστικού) δεσμού του αλλοδαπού με το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία (επ'αυτών, βλππ. και Ελ. Κρίσπη-Νικολετόπουλου, Η Ιθαγένεια, έκδ. 1965, σελ.18,19,37,53,54,64,65,68, Στ. Γραμμένου, Το Δίκαιο της Ελληνικής Ιθαγενείας, έκδ. 1970, σελ. 21,23,26,27, Ζωή Παττασιώτη-Πασιά, Δίκαιο Ιθαγενείας, έκδ. 1994, σελ. 15,16,30,31,97,99, Ολ. ΣτΕ 460/2013, ΣτΕ 350/2011, 2780/2007, 474/2005).

8. Εξ άλλου, κατά τα άρθρα 1666 επ. ΑΚ, δικαστική συμπαράσταση αποτελεί την υπεύθυνη, κατόπιν δικαστικής αποφάσεως και επιβλέψεως, επιμέλεια ξένων, νομικά σημαντικών υποθέσεων προσώπου, το οποίο, εξ αιτίας ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή σωματικής αναπηρίας, δεν είναι σε θέση να τις φροντίσει, εν όλω ή εν μέρει, μόνο του. Αυτή συνιστά μορφή αμέσου αντιπροσωπεύσεως, κατ'άρθρο 211 ΑΚ, βάσει της οποίας ο δικαστικός συμπαραστάτης εκπροσωπεί τον συμπαραστατούμενο, με εξουσία που στηρίζεται στο νόμο, σε κάθε δικαιοπραξία, η οποία δύναται να αφορά κυρίως στην περιουσία του, χωρίς να αποκλείεται να αφορά και στην προσωπική κατάσταση του τελευταίου, εφόσον τούτο δεν απαγορεύεται από τον αυστηρώς προσωπικό χαρακτήρα της σχέσεως (Α. Γεωργιάδης-Μ. Σταθόπουλος, ΑΚ, Τ. VIII., σε άρθρο 1666, αριθ. 25, ΝΣΚ 715/2002, πρβλ.Εφ.Αθ. 2400/2009). Έτσι, η μεν εκπλήρωση ανειλημμένων συμβατικών υποχρεώσεων (εκπλήρωση

χρηματικών ενοχών κλπ.) αποτελούν ίδιες υποθέσεις του προσώπου και μπορούν να εκπληρωθούν από τον δικαστικό συμπαραστάτη, οι αυστηρώς, όμως, προσωποπαγείς πράξεις (ενδεικτικώς, σύναψη γάμου, σύνταξη διαθήκης, εκπλήρωση οικογενειακών υποχρεώσεων), έστω και αν μπορούν κατ'έξαιρηση να γίνουν από τρίτο (λ.χ. εκούσια αναγνώριση πατρότητας τέκνου), ή αν πρόκειται περί πράξεων που κατατείνουν στην κτήση δικαιωμάτων, δεν ανήκουν στον κύκλο δραστηριοτήτων του δικαστικού συμπαραστάτη (Α.Γεωργιάδη-Μ. Σταθόπουλου, ο.π., αριθ. 27). Περαιτέρω, το δικαστήριο έχει ευρύτατη εξουσία να κρίνει το είδος της δικαστικής συμπαραστάσεως που απαιτείται ή το πρόσωπο που θα την ασκήσει, αναλόγως του είδους και της βαρύτητας της εν γένει καταστάσεως του συμπαραστατούμενου, να ορίζει, πιθανώς, και επί μέρους πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, επί πλέον δε, να παρακολουθεί και επιβλέπει την πορεία της δικαστικής συμπαραστάσεως. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, θέσεως προσώπου υπό στερητική δικαστική συμπαραστάση, σύμφωνα με το άρθρο 1682 ΑΚ, εάν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο, εφαρμόζονται με τον κατάλληλο τρόπο οι διατάξεις περί επιτροπείας ανηλίκων, εφόσον η εφαρμογή τους δεν είναι ασυμβίβαστη προς τον σκοπό της δικαστικής συμπαραστάσεως, το δικαστήριο, εκτός του δικαστικού συμπαραστάτη, ορίζει και εποπτικό συμβούλιο, οι δε ενέργειες τόσο του δικαστηρίου όσο και προσώπων αυτών, πρέπει να αποβλέπουν, κατ'άρθρο 1684 ΑΚ, στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου, με τον οποίο πρέπει να επιδιώκεται έγκαιρη επικοινωνία, προκειμένου να συνεκτιμάται η γνώμη του, αναλόγως της ωριμότητάς του και σε συνδυασμό με το είδος και την φύση της συγκεκριμένης πράξεως (επ'αυτών, βλ.π. Α.Γεωργιάδη-Μ. Σταθόπουλου, ο.π., σε άρθρο 1682, αριθ. 2,3,46 και σε άρθρο 1684 αριθ. 11).

9. Περαιτέρω, στην με αριθμό 434/2009 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., ελήφθησαν υπόψη οι διατάξεις των άρθρων 4, 5, 7, 8, 9, 211, 1666, 1667, 1672, 1673, 1676, 1681, 1682, 1603 ΑΚ, 426, 427 ΚΠολΔ (τα τελευταία, που έχουν καταργηθεί, αποκλειστικώς για λόγους ερμηνευτικής διευκλύνσεως) και 5, 7, 8, 9 του Κ.Ε.Ι., όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο εκδόσεώς της, καθώς και οι με αριθ. 715/2002 και 245/2006 (ατομική) γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ. Κατά τις τότε ισχύουσες κρίσιμες διατάξεις της παρ. 3 άρθρου 7 του Κ.Ε.Ι., ο αλλοδαπός καλείται «...σε

συνέντευξη, ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης..., προκειμένου η Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη προς τον Υπουργό... σχετικά με την επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού, καθώς και για το ήθος και την προσωπικότητά του. Μη εμφάνιση του αλλοδαπού δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό». , ενώ, εξ άλλου, κατά την παρ. 2 άρθρου 8, «Η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται...».

10. Σύμφωνα με την γνώμη που πλειοψήφησε στην γνωμοδότηση αυτή:

α) «Στην περίπτωση βαρείας ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής, νομίμως παραλείπεται η διαδικασία της συνεντεύξεως, η οποία προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 3284/2004, για λόγους ανωτέρας βίας.»

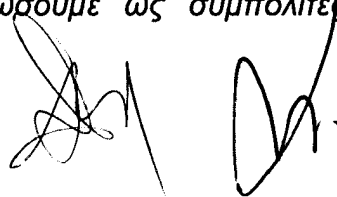
β) «Οι ...διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας...και κυρίως εκείνες του άρθρου 8, σύμφωνα με τις οποίες, ο αρμόδιος Υπουργός, έχει την ευχέρεια ν' απορρίψει αίτηση πολιτογραφήσεως χωρίς ν' απαιτείται οποιαδήποτε αιτιολογία της απορριπτικής πράξεως, παρέχουν πλήρη προστασία του Δημοσίου Συμφέροντος, εφόσον η Διοίκηση έχει απόλυτη εξουσία, σταθμίζοντας τις ειδικές περιστάσεις που κάθε φορά συντρέχουν, να εγκρίνει ή να απορρίψει το σχετικό αίτημα. Δοθείσης επομένως της πιο πάνω πλήρους διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου, δεν θα πρέπει οι σχετικές διατάξεις να ερμηνευθούν κατά τέτοιο άκαμπτο τρόπο, ώστε, τα πάσχοντα από σοβαρό πρόβλημα νοητικής ή ψυχικής υστέρησης άτομα, να στερούνται δια βίου και χωρίς εξαίρεση του δικαιώματος να υποβάλλουν αίτηση πολιτογραφήσεως. Η αντίθετη άποψη, λαμβανομένων υπόψιν των ιδιαίτερως δυσμενών συνεπειών που θα έχει ο αποκλεισμός τους από την άσκηση του δικαιώματος αυτού, κυρίως για εκείνους που κατοικούν μονίμως στην Ελλάδα, θα οδηγούσε σε αδικαιολόγητη διάκριση εξ αιτίας της νόσου, μη συμβατή με τις διατάξεις του Συντάγματος και το Κοινοτικό Δίκαιο.».

γ) «Είναι νόμιμο να δοθεί ο όρκος από τον διορισθέντα μόνιμο ή προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη του αλλοδαπού.» και

δ) «...απαιτείται για τη νόμιμη υποβολή της [αιτήσεως] ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, άλλως, αυτή, πρέπει να υποβληθεί από τον νόμιμο εκπρόσωπό του ...Επομένως, εφόσον η αρμόδια υπηρεσία διαπιστώσει από συγκεκριμένα στοιχεία... ότι ο αλλοδαπός αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα νοητικής ή ψυχικής υστέρησης, είναι υποχρεωμένη να ζητήσει, πριν την υποβολή της αιτήσεως ...να διοριστεί...δικαστικός συμπαραστάτης, για να ξεκινήσει η διαδικασία με την νόμιμη υποβολή της αιτήσεως.»

11. Επομένως, η ανωτέρω γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., στηρίχθηκε, κυρίως, στις τότε ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 8 του ΚΕΙ, οι οποίες έδιναν την ευχέρεια στην διοίκηση, κατ' απόλυτη εξουσία και χωρίς αιτιολογία, να απορρίψει το αίτημα πολιτογραφήσεως, σταθμίζοντας τις εκάστοτε ειδικές περιστάσεις, δυνατότητα η οποία παρέχει, άνευ ετέρου, πλήρη προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Μετά, όμως, από τις επελευθερωτικές μεταβολές με τον ν. 3830/2010 και την επιβολή στην διοίκηση να εκδίδει πλήρως αιτιολογημένη απόφαση (παρ. 2 άρθρου 8) επί του κρίσιμου ζητήματος της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο του αλλοδαπού (άρθρο 5Α), οι ίδιες θέσεις δεν μπορούν βασίμως να υποστηριχθούν, λαμβανομένων υπόψη και των ακολούθων σκέψεων.

12. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 (με το οποίο προστέθηκε νέο άρθρο 5Α) της Αιτιολογικής Έκθεσης του οικείου Σχεδίου Νόμου του ν. 3830/2010, «Οι [ουσιαστικές] προϋποθέσεις αυτές αποτελούν την κατ' εξοχήν έκφραση της αντίληψης για τον Έλληνα πολίτη και τον πατριωτισμό που διαπνέει το προτεινόμενο σχέδιο νόμου...». Στις ουσιαστικές και ουσιώδεις προϋποθέσεις του θεσπιζόμενου νέου άρθρου 5Α, παραμένει η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, που «λαμβάνει συγκεκριμένο και απαιτητικό προσανατολισμό στην άσκηση των καθηκόντων του πολίτη. Κατά τα λοιπά, οι προϋποθέσεις αποκλίνουν σοβαρά από την υπερβολικά ισχυρή και άστοχη προϋπόθεση των γνώσεων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού που απαιτεί σήμερα το ισχύον άρθρο 5 του Κ.Ε.Ι. ή τον ηθικολογικό όρο του "ήθους και της προσωπικότητας" που εξετάζει σήμερα η Επιτροπή Πολιτογράφησης με βάση το ισχύον άρθρο 7. Οι νέες προϋποθέσεις επιβάλλουν τη διερεύνηση του βαθμού πραγματικής ένταξης του αλλοδαπού με τον οποίο πρόκειται να συμβιώσουμε ως συμπολίτες στην

καθημερινή κοινή κοινωνική ζωή, καθώς και ενεργού ικανότητάς του να συμμετέχει στη ζωή του δημοκρατικού μας πολιτεύματος. Η ανάγκη διερεύνησης αν ο υποψήφιος ανταποκρίνεται στους σοβαρούς αυτούς ουσιαστικούς όρους καθιστά σαφές ότι τυχόν πλήρωση των τυπικών προϋποθέσεων που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, και ιδίως των χρονικών, δεν επιφέρει " αυτοματικά" την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας. Για την αποδοχή της αίτησης πολιτογράφησης απαιτείται επιπροσθέτως να συντρέχουν και οι ουσιαστικές και αναγόμενες στο πρόσωπό του υποψηφίου προϋποθέσεις. Από την άλλη πλευρά, οι προϋποθέσεις αυτές δεν απομένουν σε επίπεδο απλής αφαίρεσης και γενικολογίας. Παρατίθενται ειδικότερα κριτήρια που, αν και ενδεικτικά, επιτρέπουν σε συνδυασμό μια πιο χειροπιαστή και δικαιολογήσιμη εκτίμηση...». Εξ άλλου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 του ίδιου Σχεδίου Νόμου, με το αντικαθιστάμενο άρθρο 8 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας «...εισάγεται για πρώτη φορά στη χώρα μας η υποχρέωση αιτιολόγησης των αποφάσεων του αρμόδιου Υπουργού επί αιτημάτων πολιτογράφησης. Η επιλογή αυτή συνιστά τομή σε σχέση με το υφιστάμενο καθεστώς του αναιτιολόγητου χαρακτήρα των σχετικών αποφάσεων...Γνώμονας είναι οι επιταγές της αρχής του κράτους δικαίου και στόχος η αποφυγή αδιαφανών και πελατειακών πρακτικών...Επισημαίνεται ότι η υποχρέωση αιτιολογίας αφορά τόσο την αρνητική κρίση, που αλλιώς εγκυμονεί κινδύνους αυθαιρεσίας, όσο και τη θετική, που εγκλείει κίνδυνο διαφθοράς...».

13. Με τις διατάξεις των προαναφερομένων άρθρων του Κ.Ε.Ι., όπως ήδη προστέθηκαν και τροποποιήθηκαν βάσει του ν. 3838/2010, προκειμένου περί πολιτογραφήσεως αλλοδαπού, προβλέπεται η, εκ μέρους του ενδιαφερομένου (που πρέπει να είναι ενήλικας και να έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, δεδομένου ότι πρόκειται να προβεί σε δήλωση βουλήσεως) υποβολή αιτήσεως και δηλώσεως, ενώπιον του δημάρχου, με την παρουσία, ως μαρτύρων, δυο ενηλίκων ελλήνων πολιτών (άρθρο 6 παρ. 1-3). Από αυτές (αίτηση και δήλωση), που κινούν την όλη διαδικασία, θα πρέπει να προκύπτει η σαφής δήλωση της ενδιάθετης ελεύθερης βουλήσεως του ενηλίκου και ικανού προς δικαιοπραξία αλλοδαπού όπως πολιτογραφηθεί έλληνας, εν όψει και του ότι βάση της ιθαγένειας αποτελεί η αρχή της ελεύθερης επιλογής της, με την έκφραση της ατομικής βουλήσεως του ατόμου (Ζ.Παπασιώτη-Πασιά, ο.π., σελ. 30,31). Περαιτέρω, προβλέπεται η προσωπική συμμετοχή του αλλοδαπού στην

προβλεπόμενη διαδικασία συνεντεύξεως, προς διαπίστωση της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων (άρθρο 5Α), στις οποίες συγκαταλέγονται η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, η ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας και η δυνατότητα της ενεργούς και ουσιαστικής συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα κριτήρια του άρθρου 5Α, διαδικασία που είναι υποχρεωμένη να τηρήσει η υπηρεσία, αφού δεν διακρίνει ο νόμος, ως προς όλους ανεξαιρέτως τους ενδιαφερόμενους αιτούντες. Η οικεία Επιτροπή Πολιτογράφησης, συντάσσει αναλυτικό πρακτικό στο οποίο αναφέρονται τα ερωτήματα που υπέβαλε και οι σχετικές απαντήσεις των προσώπων που παρουσιάσθηκαν ενώπιον της για συνέντευξη, καθώς και εξατομικευμένη κρίση, αρχές οι οποίες εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση που καλείται διοικούμενος σε συνέντευξη (παρ.3-6 παρ. 7, πρβλ. αντί πολλών, ΣΤΕ 699/2017). Η ίδια διαδικασία δύναται να ακολουθηθεί και ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας, στις περιπτώσεις παραπομπής από τον Υπουργό ή υποβολής αντιρρήσεως από τον αιτούντα αλλοδαπό (παρ. 6 άρθρου 7). Η κατά τα ανωτέρω διαγραφόμενη διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών Πολιτογράφησης και του Συμβουλίου Ιθαγενείας, αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας και τον μοναδικό, λεπτομερώς διαγραφόμενο τρόπο, με τον οποίο η διοίκηση δύναται να διαπιστώνει την συνδρομή των προαναφερόμενων ουσιαστικών προϋποθέσεων. Τέλος, μετά την έκδοση σχετικής αιτιολογημένης, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, θετικής αποφάσεως εκ μέρους του Υπουργού Εσωτερικών (άρθρο 8), ακολουθεί η δόση του όρκου του έλληνα πολίτη από τον αλλοδαπό με την οποία ολοκληρώνεται η όλη σύνθετη διοικητική διαδικασία, επί δε παρόδου έτους χωρίς, αδικαιολόγητα, να δοθεί ο όρκος, η απόφαση περί πολιτογράφησης ανακαλείται (άρθρο 9).

14. Εξ άλλου, κατά τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και τις διατάξεις του άρθρου 17 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, στις οποίες παραπέμπει η παρ. 2 άρθρου 8 του ΚΕΙ, η αιτιολογία αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας, η δε αιτιολόγηση κάθε ατομικής διοικητικής πράξεως, πρέπει να είναι σαφής, επαρκής και ειδική, λαμβανομένου υπόψη του ουσιαστικού περιεχομένου της πράξεως και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, τα πραγματικά περιστατικά και τις επ' αυτών σκέψεις του οργάνου που δικαιολογούν την σχετική κρίση του, όταν δε η πράξη εκδίδεται μετά από γνωμοδότηση, πρόταση ή

εισήγηση, την οποία η πράξη αποδέχεται, αρκεί η πληρότητα της αιτιολογίας της γνωμοδοτήσεως, της προτάσεως ή της εισηγήσεως (βλ.π.τ. Επ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχ. Διοικ. Δικ., έκδ. 2005, παρ. 165-167, 516-519, Α. Τάχου, Ελλ. Διοικ. Δίκαιο, έκδ. 2000, σελ. 535-537, ΣΤΕ 2732/1988, ΔΕφΑθ. 2324/2003).

15. Στην, κατά τα ανωτέρω, ρύθμιση του νόμου, η οποία είναι συνεκτική, εξαντλητική και αυστηρή, περιλαμβάνουσα και επί μέρους εξαιρέσεις (ενδεικτικώς, άρθρο 13), ουδέν διαλαμβάνεται ως προς την όλη συμμετοχή στην διαδικασία (από την υποβολή της αιτήσεως και της δηλώσεως μέχρι και την δόση του όρκου) των ατόμων που ενδιαφέρουν το ερώτημα. Ούτε προκύπτει η έκδοση κοινής υπουργικής αποφάσεως, σύμφωνα με την εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 3 άρθρου 5Α, βάσει της οποίας θα μπορούσε, πιθανώς, να προβλεφθεί ειδικότερη διαδικασία εκτιμήσεως της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο των ατόμων αυτών.

16. Βάσει των ανωτέρω, ως εκ του είδους και του χαρακτήρα της διοικητικής διαδικασίας, που οδηγεί στην πολιτογράφηση, η οποία αφορά πρωτίστως στην συγκρότηση της πολιτείας και στην δημόσια τάξη και είναι αυστηρώς προσωποπαγής και με βάση τα αναφερόμενα στην οικεία Αιτιολογική Έκθεση, το πρόσωπο που τίθεται με δικαστική απόφαση υπό καθεστώς πλήρους στερητικής δικαστικής συμπαραστάσεως ή παρουσιάζει διαπιστωμένη ψυχική ή διανοητική διαταραχή, κατ' αρχάς, θεωρείται, a priori, άνευ ετέρου και αντικειμενικώς, ότι δεν δύναται να συγκεντρώνει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογραφήσεως του άρθρου 5Α του Κ.Ε.Ι. Τούτο, διότι, δεν είναι δυνατή η διαπίστωση της αληθούς, αυτοτελούς και ενδιάθετης βουλήσεως του προσώπου αυτού όπως λάβει την ελληνική ιθαγένεια, μέσω αιτήσεως και δηλώσεως τρίτου, δηλαδή του δικαστικού συμπαραστάτη, εις υποκατάσταση του ενδιαφερομένου προσώπου. Ήδη δε, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως-δηλώσεως για την πολιτογράφησή του, όπως καθίσταται εμφανές στην αρμόδια υπηρεσία, δεν είναι, αντικειμενικώς, σε θέση να ενταχθεί ομαλώς στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας και να συμμετέχει ενεργώς και ουσιαστικώς στην πολιτική ζωή της χώρας, εναργώς δε προβάλλει στα αρμόδια όργανα, ακόμη και πριν την συνέντευξη ή και χωρίς την διενέργεια αυτής, η πλήρης αδυναμία να διαπιστωθεί η συνδρομή πλείστων όσων κριτηρίων του άρθρου 5Α, που λαμβάνονται υπόψη (επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, εξοικείωση με την ελληνική ιστορία και

πολιτισμό, δυνατότητα ενεργούς και ουσιαστικής συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, με κριτήρια την επαρκή εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος κλπ.) και, επομένως, προκύπτει το αλυσιτελές της συνεντεύξεως, που οδηγεί στην απόρριψη της αιτήσεως.

17. Περαιτέρω, στην περίπτωση της συνεντεύξεως, εν όψει των προαναφερομένων, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι κατά νόμο απαιτείται η, με συγκεκριμένο, θετικό και μοναδικό τρόπο, επαρκώς αιτιολογημένη διαπίστωση της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων, (με «*μια πιο χειροπιαστή και δικαιολογήσιμη εκτίμηση*», σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση), δεν είναι δυνατή η διαπίστωση της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων, όπως αυτές αναφέρονται ανωτέρω, στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου, εφόσον τούτο δεν συμμετάσχει το ίδιο και όχι μέσω τυχόν ορισθέντος συμπαραστάτη, επιτυχώς, στην προβλεπόμενη συνέντευξη, σύμφωνα με την απόφαση που πρέπει να αιτιολογείται πλήρως από τα οικεία πρακτικά της αρμοδίας Επιτροπής Πολιτογράφησης ή του Συμβουλίου Ιθαγένειας, κατά περίπτωση.

18. Κατ' αντίθετη άποψη, με βάση τις θέσεις της με αριθμό 434/2009 γνωμοδοτήσεως του Ν.Σ.Κ., πρέπει, πέραν και ασχέτως της επελθούσας νομοθετικής μεταβολής, να εξετασθεί αν θα γίνει συνεκτίμηση και συμπληρωματική εφαρμογή των αρχών και κανόνων περί ανωτέρας βίας. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, θα μπορούσε, ως αποτέλεσμα, να προταθεί η απαλλαγή των προσώπων αυτών από την υποχρέωση εμφανίσεως ενώπιον της επιτροπής για συνέντευξη και η εν γένει συμμετοχή τους στην διαδικασία πολιτογράφησης, μέσω δικαστικού συμπαραστάτη. Η άποψη αυτή ελέγχεται ως αβάσιμη, για τους εξής λόγους.

α) Όπως γίνεται δεκτό, η ανωτέρα βία είναι αόριστη νομική έννοια, ως τέτοια δε θεωρείται κάθε γεγονός απρόβλεπτο και μη δυνάμενο να αποτραπεί ακόμη και με μέτρα άκρας επιμέλειας και συνέσεως και εξ αιτίας του οποίου εμποδίζεται κάποιος, είτε ο ίδιος είτε μέσω τρίτου, να τηρήσει νόμιμη ή συμβατική υποχρέωση, ή να ασκήσει δικαίωμα εμπροθέσμως, ακόμη και αν καταβάλει την επιμέλεια και πρόνοια επιμελούς ανθρώπου (Α.Γεωργιάδη-Μ.Σταθόπουλου, ΑΚ, Τ.Ι, σελ. 455 επ., Κ. Σημαντήρα, Γεν. Αρχ. Αστ. Δικαίου, ημ.Β', σελ. 699 επ., ΑΠ 106/2017, 204/2014, 1372/2002, ΝΣΚ 424/2012). Βάσει των ανωτέρω, η ανωτέρα

βία απαιτεί την ύπαρξη απρόβλεπτης και προσωρινής, μη παγιωμένης καταστάσεως, σε αντίθεση με την κατάσταση των προσώπων που έχουν σοβαρά ψυχοδιανοητικά προβλήματα, με αποτέλεσμα να τίθενται σε στερητική δικαστική συμπαράσταση σύμφωνα με το άρθρο 1666 ΑΚ, η οποία είναι μόνιμη και, προφανώς, προβλέψιμη κατά τον κρίσιμο χρόνο κατά τον οποίο το πρόσωπο ενεργεί ή πρέπει να ενεργήσει τις κατ' ιδίαν πράξεις με τις οποίες συμμετέχει στην διοικητική διαδικασία της πολιτογραφήσεως.

β) Στον χώρο του δημοσίου δικαίου, κατά την ειδικότερη ρύθμιση της παρ. 6 άρθρου 10 του Κ.Δ.Δ., που βρίσκει εφαρμογή στο κρίσιμο ζήτημα, η επίκληση ανωτέρας βίας επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση υπερβάσεως προθεσμιών για λόγους ανωτέρας βίας που υφίστανται κατά την λήξη της προθεσμίας (βλππ. οικεία Αιτιολ. Έκθεση, σε παρ. 6 άρθρου 10, Α. Τάχου, Ερμ. ΚΔΔ, έκδ. 2009, σελ. 478,479, κατά την οποία «...Πρόκειται για την ανώτερη βία η οποία υφίσταται κατά τη λήξη της προθεσμίας.») και όχι στην περίπτωση πλήρους αδυναμίας διαπιστώσεως της συνδρομής θετικών ουσιαστικών προϋποθέσεων στην διοικητική διαδικασία.

γ) Η επιθυμία ενός φυσικού προσώπου όπως πολιτογραφηθεί έλληνας, πρωτογενής και άκρως σοβαρή ενέργεια, που κινεί την διαδικασία, βάσει της οποίας ο ενήλικας αλλοδαπός ζητεί να συνδεθεί αμετακλήτως με το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία, ενδιαφέρει σε ύψιστο βαθμό την ελληνική έννομη τάξη, αφού αφορά σε αυτή καθ' εαυτή τη συγκρότηση της πολιτείας και, ως εκ τούτου, κείται πάνω και πέραν του "συμφέροντος" του προσώπου, όπως τούτο νοείται στις καθημερινές συναλλαγές του (ασχέτως της σοβαρότητας ή της συχνότητάς τους), που έρχεται να καλυφθεί από τον οριζόμενο δικαστικό συμπαραστάτη.

δ) Δεν είναι νοητή και δυνατή η παράλειψη τηρήσεως ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, με επίκληση γεγονότος ανωτέρας βίας που αφορά στον ίδιο τον διοικούμενο, ο οποίος κινεί και επισπεύδει την διαδικασία, παρά μόνον η αναβολή.

19. Αντίθετη άποψη, δεν θα μπορούσε βασίμως να στηριχθεί ούτε στην παρ. 4 άρθρου 7 του Κ.Ε.Ι., κατά την οποία η «μη εμφάνιση [του αλλοδαπού στην συνέντευξη] δικαιολογείται μόνο για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας. Σε

περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης, η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό». Τούτο, διότι, η ανωτέρω διάταξη καλύπτει μεν την, για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας, απουσία του αλλοδαπού στην συνέντευξη ενώπιον της οικείας επιτροπής πολιτογράφησης, προσδιορισμένη κατά συγκεκριμένο τόπο, ημέρα και ώρα, για την οποία έχει κληθεί και η οποία, επί δικαιολογημένης απουσίας του αλλοδαπού, δύναται να προσδιορισθεί μεταγενεστέρως, χωρίς την έκδοση απορριπτικής αποφάσεως επί του αιτήματος, δεν ρυθμίζει όμως το κρίσιμο ζήτημα της αδυναμίας διαπιστώσεως της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων πολιτογραφήσεως και ουδόλως επιτρέπει την εξαγωγή του αντιστρόφου συμπεράσματος ότι, αν είναι δικαιολογημένη η μη εμφάνιση, η αίτηση πολιτογραφήσεως γίνεται δεκτή από τον Υπουργό.

20. Η προαναφερόμενη μοναδική, λεπτομερής, αυστηρή και προσωποπαγής διοικητική διαδικασία της πολιτογραφήσεως, διατρέχει, προφανώς, όλα τα στάδια, συμπεριλαμβανομένου και του σταδίου της δόσεως του όρκου του έλληνα πολίτη, και με το οποίο η διαδικασία ολοκληρώνεται, εν όψει του ότι, επί ορκοδοσίας, ο όρκος δεν μπορεί να δοθεί παρά μόνον αυτοπροσώπως από τον υπόχρεο προς τούτο (βλπτ. Α. Τάχου, Ερμ. ΚΔΔ, έκδ. 2009, σελ. 488, ΝΣΚ 300/2007), στην εξεταζόμενη δε περίπτωση, με τον όρκο επιβεβαιώνεται, κατά τρόπο πανηγυρικό, η τελική και οριστική βούληση του αλλοδαπού, περί αποδοχής των υποχρεώσεων του έναντι της Ελληνικής Πολιτείας, η οποία δεν μπορεί παρά να εκφρασθεί από τον ίδιο.

21. Περαιτέρω, λόγω σπουδαιότητας του ερωτήματος και των ζητημάτων που τίθενται και αντιθέσεως προς την με αριθμό 434/2009 γνωμοδότηση του Δ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., το Τμήμα, ομοφώνως, θεωρεί ότι το ερώτημα πρέπει να παραπεμφθεί στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ.

Απάντηση

Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε'), ομοφώνως, γνωμοδοτεί ως εξής:

22. Με βάση τις διατάξεις των άρθρων 5, 5Α, 6, 7, 8 και 9 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ν. 3284/2004, όπως ήδη ισχύει) δεν είναι νόμιμη η

υποβολή αιτήσεων και δηλώσεων πολιτογραφήσεως, καθώς και η εν γένει συμμετοχή και συνέχιση της διαδικασίας πολιτογραφήσεως, μέχρι την έκδοση της σχετικής υπουργικής αποφάσεως και την ορκωμοσία, ούτε από πρόσωπα που στερούνται δικαιοπρακτικής ικανότητας και τελούν υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση ή παρουσιάζουν διαπιστωμένη ψυχική ή διανοητική διαταραχή, ούτε από νομίμως ορισθέντα δικαστικό συμπαραστάτη των προσώπων αυτών.

23. Το ερώτημα παραπέμπεται στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ., λόγω σπουδαιότητας και αντιθέσεως προς την με αριθμό 434/2009 γνωμοδότηση του Δ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ.-

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Αθήνα, 26.9.2017

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβιτσάνεα
Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Δημήτριος Ι. Μακαρονίδης
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους